

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Kriszán László
 Cím: _____

Osztályozás

Tárgy 792

Hely Nemzeti Színház

Év "1962"

Emély

Helyszám

PEST MEGYE ÉS A NEMZETI SZÍNHÁZ

Pest Megyei Hírlap

1962. aug. 27.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Gyakran keresték fel az Invalídusok utcájában Pest megye önkormányzatát az országutak fáradt vándorai, a hontalan magyar színészek. S valahányszor megfordultak itt, erőt és bizakodást nyerve folytatták útjukat, mint a nemzeti nyelv és kultúra mostoha sorsú követei, akik alkalmi színpadok roskatag deszkáit választották csataterükkül az osztrák gyarmatosítás elleni harcban.

S amíg a magyar színészek éhezve, rongyosan járták az országot, Pest városában már 1812-ben igényes külsejű, állandó színház nyílt: német társulatok számára. A nemzeti színjátszás ügyét szinte kizárólag csak Pest megye képviselte ebben az időben. Pest megye karolta fel az első magyar színtársulatot a XVIII. század végén, amely „szükséggel tusakodva” immár „elszélélni” készült, a megye nyújtott alkalmi otthont a Pest-Budára vergődött színészeknek és Pest megye kezdte el az országos gyűjtést 1808-ban egy állandó magyar színház építésére.

A Pest megye Színészeti Választmányja által indított gyűjtés lassan haladt. A főurak többsége megtagadta támogatását, néhány megye pedig,

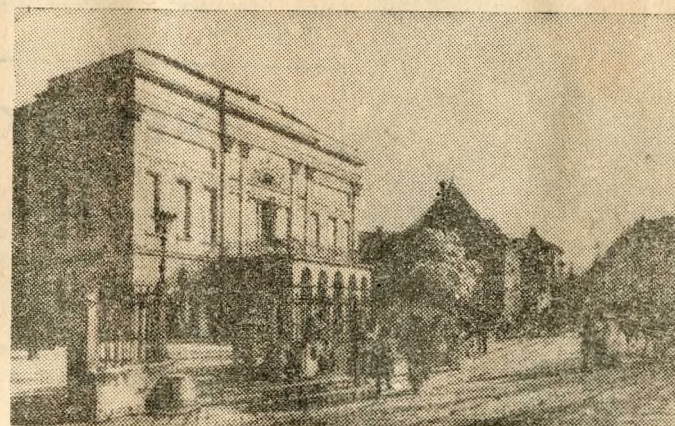
saját területére követelve a Pestre tervezett színházat, visszakérte a már befizetett adományát. De hátráltatta a magyar színház építését Pest város német polgársága és részben a városi tanács is. A város 1703. évi kiváltságlevele szerint ugyanis a színház-jog a várost illette, amelyből bérlet formájában jó hasznot húzott. Egy magyar színház létesítése pedig apasztotta volna a pesti német színház bevételeit és ezen keresztül a város jövedelmét is.

Amíg a magyar színház építésének terve, küzdve ezer akadállyal, birkózva a visszahúzó erőkkel, csak igen lassan haladt a megvalósulás felé, a magyar színészek helyzete kétségbeesítővé vált. Mindennél beszédesebben fejezi ki a magyar színészet helyzetét az ideiglenesen Budán játszó társulat Földváry Gábor alispánhoz írott levele.

„... megújítva abbéli alázatos könyörgésünket, méltóztassék Tekintetes Alispány Úr ezen annyi évek óta vész és habokkal küzdött, s most egyedül nagylelkű buzgósága s Tekintetes Megye Kegyelme által már már a biztos partig vergődni készülő sajkánkat ezen reményünk szerint utolsó fenyegető hab dü-

hétől kegyes és bölcs kormánya által megmenteni.”

A magyar vándorszínészek kétségbeesett segélykérése együttlérő visszhangra talált a pesti megyeházán. A megye élén akkor a reformkor szellemétől áthatott vezetők álltak. Földváry Gábor, Nyáry Pál

és sok hasonló, a nemzeti kultúra iránt felelősséget érző tisztviselő.

A színház építését 1835-ben, a Hatvani kapun kívül, a Grassalkovich-féle telken kezdték el. A gyűjtés nem fedezte ugyan a kiadásokat, de a megye által rendezett táncmulatságok és a munkával se-

gítő egyszerű emberek áldozatkészsége 1837-re mégis téő alá hozta a magyar kultúra palotáját. Nem volt ugyan olyan csillogó, aminőt Széchenyi álmodott a Duna-partra, de mégis otthon volt, biztos és állandó hely a magyar műzsa, a magyar nyelv számára.

És 1837 augusztus 22-én — 125 esztendeje —, sor kerülhetett a megnyitóra. A vándorszínészet csaknem öt évti-

zedes, hősi korszaka lezárult és a Pest megye segítségével otthonra talált művészgeneráció fáradtságát nem kímélő munkával látott neki, hogy az akkor még csak „megyei”-nek nevezett színházat a szó igaz értelmében „nemzeti”-vé tegye.

Kriszán László